

Lesbrief Conjunctuur

Havo 5
2e druk

Hoofdstuk 1 Conjunctuurschommelingen

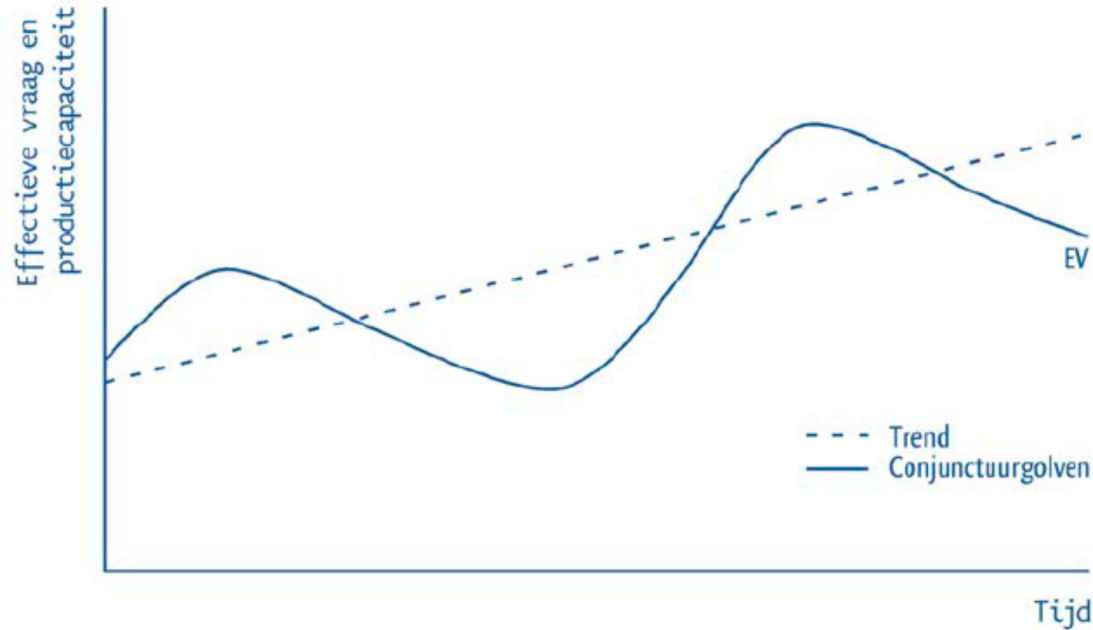
Effectieve vraag (EV) = totale bestedingen = nationaal product / inkomen

- Onderbesteding / laagconjunctuur = bestedingen zijn kleiner dan productiecapaciteit → minder productie → conjuncturele werkloosheid stijgt
- Overbesteding / hoogconjunctuur = bestedingen zijn hoger dan productiecapaciteit → tekort goederen → inflatie stijgt
- Bestedings-evenwicht = bestedingen zijn gelijk aan productiecapaciteit

Productiecapaciteit = maximale productie met beschikbare productiemiddelen in één jaar

Hoofdstuk 1 Conjunctuurschommelingen

Conjunctuur = schommelingen in de EV / nationaal product / nationaal inkomen
Trend = gemiddelde groei / trendmatige groei
Recessie = daling van twee maanden van EV

[Conjunctuurklok CBS](#)

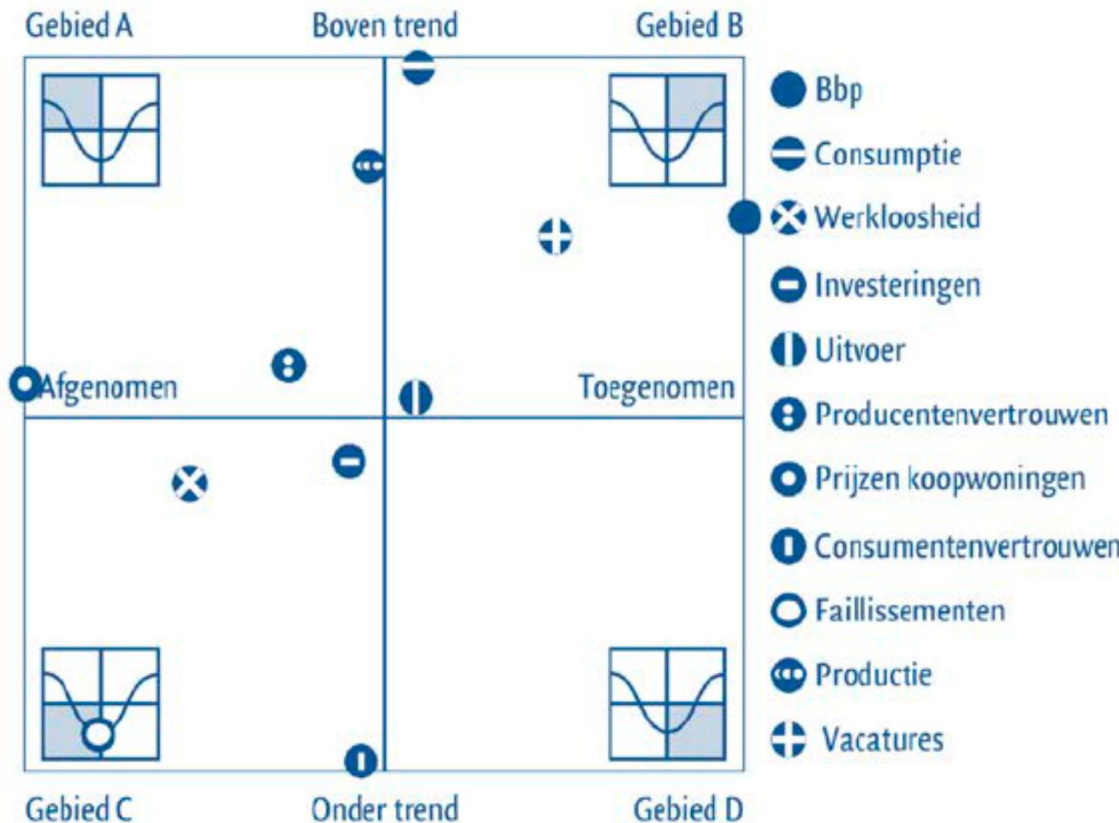
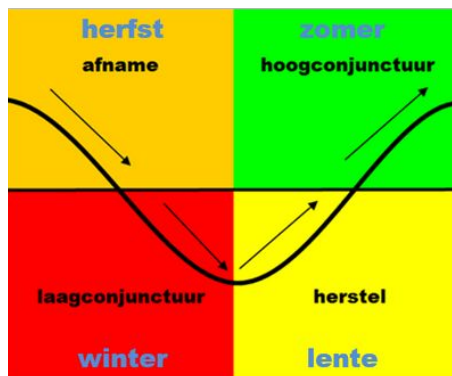
Hoofdstuk 1 Conjunctuurschommelingen

Trend

- Boventrend A & B
- Ondertrend C & D

Groei

- Toenemen B & D
- Afnemen A & C

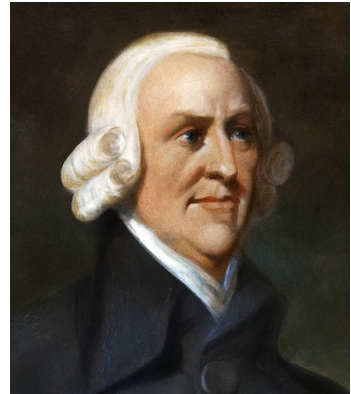

Conjunctuurschommelingen CBS

Hoofdstuk 2 Twee visies

Klassieke economen (aanbodzijde economie)

- Adam Smith > auteur van het boek uit 1776 “An inquiry into the Nature and causes of the Wealth of Nations”
- De economie zal als gevolg van het prijs- of marktmechanisme steeds automatisch in evenwicht komen en heeft geen overheidsbemoeienis nodig
- Bestrijding werkloosheid: lagere loonkosten → bedrijven produceren goedkoper → vraag naar arbeid stijgt → werkloosheid daalt

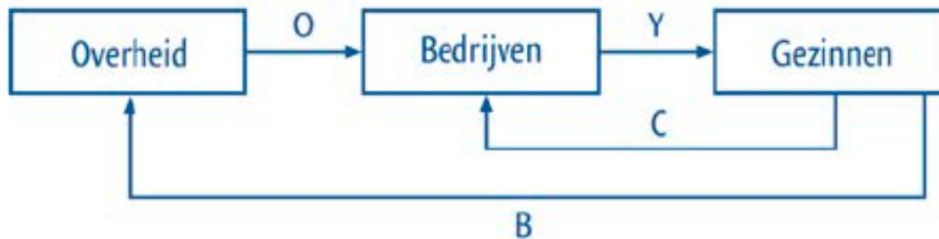

Hoofdstuk 2 Twee visies

Keynesianen economen (vraagzijde economie)

- John Maynard Keynes > auteur van het boek uit 1936 “The General Theory of Employment, Interest and Money”
- Een economie in laagconjunctuur zal door overheidsbemoeienis moeten worden aangepakt door te zorgen voor extra vraag
 - Overheidsbestedingen te veranderen
 - Bestedingen van particulieren te beïnvloeden (belastingen / subsidies / rente)

• Multipliereffect:

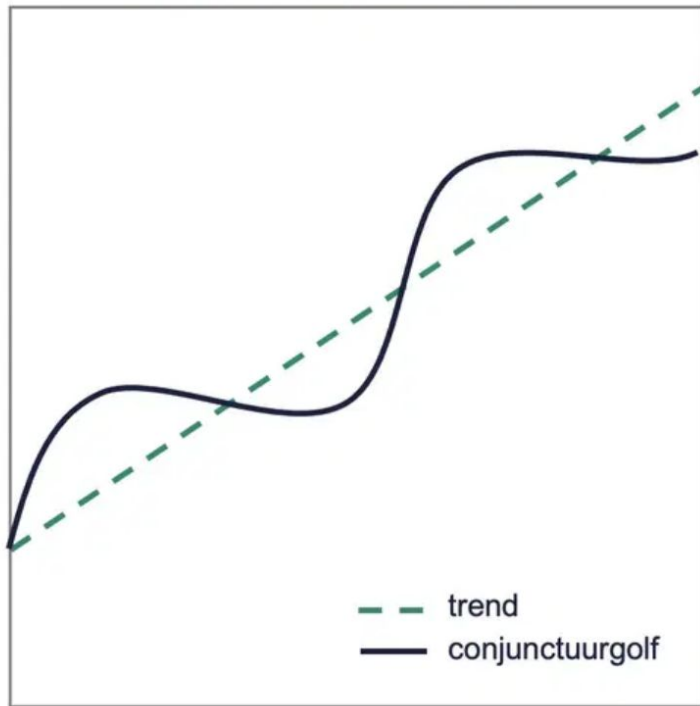
- Inverdieneffect = overheid besteding neemt toe → belasting ontvangst neemt toe
- Bestedingsevenwicht = effectieve vraag gelijk aan productiecapaciteit

Hoofdstuk 2 Twee visies

Groei van het bbp

bruto binnenlands product (bbp)

tijd

De twee visies op de economie

1

De Klassieke visie: structureel

- Groei van de **productiecapaciteit**
- Deze structurele groei wordt veroorzaakt door een toename van de hoeveelheid of de kwaliteit (productiviteit) van de productiefactoren

2

De Keynesiaanse visie: conjunctureel

- Op korte termijn zijn er periodes die afwijken van de trend door veranderingen in de bestedingen (**effectieve vraag**)
- Deze afwijking van de trend heet de **conjunctuurgolf**.

Hoofdstuk 2 Twee visies

Overheidsbeleid en conjunctuur

- Anticyclisch begrotingsbeleid (economisch belang)
 - Onderbesteding / laagconjunctuur
 - Uitgaven vergroten → meer vraag → meer productie
 - Belastingen verlagen → hoger netto inkomen → meer vraag → meer productie
 - Overbesteding / hoogconjunctuur
 - Uitgaven verlagen → minder vraag / inflatie daalt
 - Belastingen verhogen → lager netto inkomen → vraag daalt → inflatie daalt
- Procyclisch begrotingsbeleid (politiek belang)
 - Onderbesteding / laagconjunctuur
 - Uitgaven verlagen → overheidsschuld loopt minder hard op

Hoofdstuk 3 Keynesiaans model

Consumptiefunctie

$$C = cY + C_0$$

- Consumptie = bestedingen (uitgaven) van gezinnen (C)
- Marginale consumptiequote = geeft weer welk deel van de gezinnen van iedere euro die ze meer verdienen uitgeven aan consumptie (c)

$$c = \frac{\text{verandering van } C}{\text{verandering van } Y}$$

- Autonoom = onafhankelijk van de hoogte van het nationaal inkomen (C_0)

Spaarfunctie

$$S = (1-c)Y - C_0$$

- Besparingen = alles wat gezinnen niet consumeren wordt gespaard (S)
- Niet autonoom = de besparingen zijn afhankelijk van de consumptie

Hoofdstuk 3 Keynesiaans model

Factoren die bepalen of gezinnen consumeren of sparen

- Basisbehoeften
 - Bevredigt = consumptie laag, sparen hoog
 - Niet bevredigt = consumptie hoog, sparen laag
- Consumentenvertrouwen
 - Hoog = consumptie hoog, sparen laag
 - Laag = consumptie laag, sparen hoog
- Rentestand
 - Hoog = consumptie laag, sparen hoog
 - Laag = consumptie hoog, sparen laag

Hoofdstuk 3 Keynesiaans model

Investeringsfunctie I

- Investeren = aanschaf van kapitaalgoederen (I)
- Autonoom = voor het gemak wordt I onafhankelijk gesteld

Overheidsfunctie O

- Overheidsbestedingen = bestedingen (uitgaven) van de overheid
- Autonoom = voor het gemak wordt O onafhankelijk gesteld

Hoofdstuk 3 Keynesiaans model

Buitenlandfunctie $E - M$

- Export / uitvoer = bestedingen in het buitenland (O)
- Import / invoer = bestedingen uit het buitenland (M)
- Saldo handelsbalans = het resultaat van de geldstromen van en naar het buitenland ($E - M$)
- Niet autonoom = afhankelijk van
 - Protectionisme
 - Internationale concurrentiepositie
 - Wisselkoers

Keynesiaans model

= goederen en diensten

= totale vraag naar producten (EV)

= effectieve vraag is gelijk aan het nationaal inkomen ($Y = EV$)

$$EV = C + I + O + (E - M) \quad \text{of} \quad Y = C + I + O + (E - M)$$

Hoofdstuk 4 Werkloosheid, wat doen we eraan?

Conjuncturele werkloosheid (vraagzijde)

- Effectieve vraag is lager dan productiecapaciteit (onderbesteding)
- Vraag naar arbeid neemt af
- Overbodig personeel wordt ontslagen

Structurele werkloosheid (aanbodzijde)

- Kwantiteit
 - Vervanging arbeid door kapitaal
 - Hogere arbeidsproductiviteit
 - Verplaatsing van arbeid naar buitenland (outsourcing)
- Kwaliteit
 - Werkzoekende voldoen niet aan kwaliteiten van de vacature (mismatch)

Hoofdstuk 4 Werkloosheid, wat doen we eraan?

$$\text{werkgelegenheid} = \frac{\text{totale productie}}{\text{arbeidsproductiviteit}}$$

Hoofdstuk 4 Werkloosheid, wat doen we eraan?

Arbeidsproductiviteit	= productie per (voltijd) werknemer per arbeidsjaar
Productiecapaciteit (Y^*)	= de maximale hoeveelheid producten die geproduceerd kunnen worden met de beschikbare productiefactoren
Productiefactoren	= natuur, arbeid, kapitaal & ondernemerschap

Geldlek = geld dat niet direct terugvloeit in de economie

- Spaarlek
- Belastinglek
- Importlek

Hoofdstuk 4 Werkloosheid, wat doen we eraan?

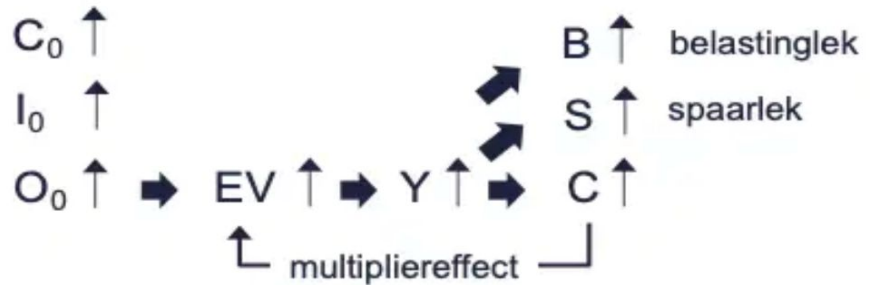
Multiplier = een getal dat aangeeft in welke mate het nationaal inkomen verandert als een autonomie besteding of autonome belasting verandert

Multiplier effect = een toename van de autonome bestedingen of afname van de autonome belastingen tot een grotere toename van het inkomen leidt. Geldlek verkleint de werking van het multiplier effect

$$\text{Multiplier van de autonome bestedingen} = \frac{\text{Verandering van het inkomen}}{\text{Verandering van de autonome bestedingen}} = \frac{\Delta Y}{\Delta O_0}$$

$$\text{Multiplier} = \frac{1}{1 - c}$$

$$\Delta Y = \text{multiplier} \times \Delta O_0$$

Hoofdstuk 4 Werkloosheid, wat doen we eraan?

Door stijging evenwichtslaan neemt conjuncturele werkloosheid af (tijdens laagconjunctuur)

- Verhogen overheidsbestedingen → bestedingen overheid stijgen
- Verlagen belastingen → bestedingen gezinnen / bedrijven stijgen
- Verlagen rente → bestedingen gezinnen / bedrijven stijgen

Overheidssaldo = verschil tussen inkomsten en uitgaven van de overheid ($B - O$)

- Overschot = positief saldo → $B > O$
- Tekort = negatief saldo → $B < O$

Staatsschuld = overheidsschuld, schuld van de overheid op een bepaald moment